Series HRS

Code No. 6

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

Roll No.

- Please check that this question paper contains **12** printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains **IV** questions.
- **Please write down the Serial Number of the question before attempting it.**
- 15 minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

ਸੰਕਲਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ – II

SUMMATIVE ASSESSMENT – II

ਪੰਜਾਬੀ

PUNJABI

ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ : ੩ ਘੰਟੇ | *ਪੂਰਨ ਅੰਕ : ੯੦*

Time allowed : 3 hours | *Maximum Marks : 90*

ਨੋਟ : ਲਿਖਾਈ ਸ਼ੁਧ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੋ ।

ਭਾਗ ੳ (ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ)

ਖ. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਣਡਿੱਠੇ ਪੈਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ :

੧. ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਆਮ ਬਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ । ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਬਾਲਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਾਲਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਵਿਚਰਦਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਐਸੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਭਾਵ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਛੇੜੂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪਾਂਧੇ ਤੇ ਫੇਰ ਮੌਲਵੀ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ । ਜਦੋਂ ਨਾਨਕ ਹੋਰ ਵਡੇਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦੇਕੇ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਲਿਆ । ਨਾਨਕ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜੋ ਕੰਮ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜਚਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਕੀਤੇ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਨਕ ਬਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਖਲੋਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਗਏ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਲਵੰਡੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਿਰਾ ਜਨਮ ਟਿਕਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਅੰਦਰ ਆਪ ਦੇ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਏ ਕਈ ਕੌਤਕ ਤੇ ਕੀਤੇ ਕਰਤਵ ਆਪ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣ ਗਏ, ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਸਮਾਂ ਪਾਕੇ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦਾ ਮੋਦੀ ਬਣਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਦਾ ਜਗਤ ਸੁਧਾਰ 'ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਨ ਧਰਤਿ ਲੁਕਾਈ' ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜਾ ਵਸੇ । *੧× ੫=੫*

(੍ਰ) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ?

(ੳ) ਮੌਲਵੀ

(ਅ) ਮੁਰਸ਼ਦ

(ੲ) ਪਾਂਧਾ

(ਸ) ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ

(ਖ਼ਖ਼) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ?

(ੳ) ਤਲਵੰਡੀ

(ਅ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ

(ੲ) ਬਟਾਲਾ

(ਸ) ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹੈ ?

(ੳ) ਸਤਲੁਜ

(ਅ) ਬਿਆਸ

(ੲ) ਰਾਵੀ

(ਸ) ਜਿਹਲਮ

(ਖ਼ੁ) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪਿਤਾਜੀ-ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ?

(ੳ) ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ

(ਅ) ਦਸ ਰੁਪਏ

(ੲ) ਵੀਹ ਰੁਪਏ

(ਸ) ਤੀਹ ਰੁਪਏ

(ੁ) ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਸੀ ?

(ੳ) ਜਿੱਦਲ

(ਅ) ਨਾਂ ਪੱਖੀ

(ੲ) ਆਗਿਆਕਾਰੀ

(ਸ) ਅੜੀਅਲ

੨. ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਚਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਂਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਹੜੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਚਿੰਤਨ ਵੱਲ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ? ਚੰਗੇ ਮਨ ਤੇ ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਨਿਰਦਈ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਹੀਣ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤੱਦਤੱਕ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ। ੧× ੫=੫

(ਖ਼) ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਚਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਕੌਣ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ?

(ੳ) ਚਰਿੱਤਰ

(ਅ) ਸੰਸਾਰ

(ੲ) ਸਿੱਖਿਆ

(ਸ) ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ

(ਖ਼ਖ਼) ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨਾਲੋਂ ਕੌਣ ਚੰਗਾ ਹੈ ?

(ੳ) ਚੰਗੇ ਤਨਵਾਲਾ

(ਅ) ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਅਨਪੜ੍ਹ

(ੲ) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ

(ਸ) ਸੂਝਵਾਨ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

(ੳ) ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ

(ਅ) ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ

(ੲ) ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ

(ਸ) ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦਾ

(ਖ਼ੁ) ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(ੳ) ਆਤਮਾ

(ਅ) ਚੰਗਾ ਗਿਆਨ

(ੲ) ਅੰਦਰੂਨੀ ਚਾਨਣ

(ਸ) ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ

(ੁ) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(ੳ) ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ

(ਅ) ਚੰਗਾ ਨਾਗਰਿਕ

(ੲ) ਸਿੱਖਿਆ

(ਸ) ਚੰਗਾ ਚਿੰਤਕ

ਭਾਗ ਅ (ਵਿਆਕਰਨ)

ਖਖ.੧. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ : *੧× ੫=੫*

(ਖ਼) ਨਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ________________ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ।

(ੳ) ਮਿਲ

(ਅ) ਨਾ

(ੲ) ਵਰਤਨ

(ਸ) ਰਤਨ

(ਖ਼ਖ਼) ਨਾਕਾਮ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ________________ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ।

(ੳ) ਨਾਕਾ

(ਅ) ਨਾ

(ੲ) ਕਾ

(ਸ) ਕਾਮ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਲਾਡਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭ ਪਿਛੇਤਰ ਹੈ।

(ੳ) ਲਾਡ

(ਅ) ਲਾ

(ੲ) ਡਲਾ

(ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(ਖ਼ੁ) ਸਜਾਵਟ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭਭ ਪਿਛੇਤਰ ਹੈ।

(ੳ) ਆਵਟ

(ਅ) ਵਟ

(ੲ) ਸਜਾ

(ਸ) ਜਾ

(ੁ) 'ਦੁਰ' ਅਗੇਤਰ ਤੋਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ।

੨. ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ : ੧× ੫=੫

(ਖ਼) ਦੂਰ ਅਤੇ ਨੇੜੇ :

(ੳ) ਦੂਰ ਨੇੜਿਓ

(ਅ) ਦੂਰ ਨੇੜ

(ੲ) ਦੂਰੋਂ ਨੇੜੇ

(ਸ) ਦੂਰ-ਨੇੜੇ

(ਖ਼ਖ਼) ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ :

(ੳ) ਘਰੋ-ਬਾਹਰ

(ਅ) ਬਾਹਰੋਂਘਰ

(ੲ) ਬਾਹਰਘਰ

(ਸ) ਘਰ-ਬਾਹਰ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਭੇਡਾਂ ਵਰਗੀ ਚਾਲ :

(ੳ) ਭੇਡ-ਚਾਲ

(ਅ) ਭੇਡੀ ਚਾਲ

(ੲ) ਚਾਲ ਭੇਡ

(ਸ) ਭੇਡਾਂਚਾਲ

(ਖ਼ੂ) ਲੋਕ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ :

(ੳ) ਲੋਕ-ਪਰ-ਪਰਲੋਕ

(ਅ) ਲੋਕ-ਪਰਲੋਕ

(ੲ) ਲੋਕੀ-ਪਰਲੋਕ

(ਸ) ਲੋਕੀ ਪਰਲੋਕੀ

(ੂ) ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਰਖਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੇ ਦੋ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ ।

ੜ. ਵਾਕ ਵਟਾਂਦਰਾ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ : ੧× ੫=੫

(ਖ਼) ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਲਬ ਜਗਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

(ੳ) ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ

(ਅ) ਗੁੰਝਦਾਰ ਵਾਕ

(ੲ) ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ

(ਸ) ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਕ

(ii) ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਭੁਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ।

(ੳ) ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ

(ਅ) ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਕ

(ੲ) ਗੁੰਝਦਾਰ ਵਾਕ

(ਸ) ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨਾ ਛੱਡ ਦਿਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋਵੋਗੇ।

(ੳ) ਗੁੰਝਦਾਰ ਵਾਕ

(ਅ) ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ

(ੲ) ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ

(ਸ) ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਕ

(ਖ਼ੂ) ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਜੋ ਮੈਂ ਖ਼ਰੀਦੀ ਸੀ।

(ੳ) ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਕ

(ਅ) ਮਿਸ਼ਰਤ ਵਾਕ

(ੲ) ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਕ

(ਸ) ਗੁੰਝਦਾਰ ਵਾਕ

(ੂ) ਦਿਵਾਲੀ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ? ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ।

੪. ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ੧× ੫=੫

(ਖ਼) ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਗੱਭਰੂ ਪੱਲੇ ਠੀਕਰੀਆਂ :

(ੳ) ਬੀਤਿਆ ਵੇਲਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

(ਅ) ਮਨਮੌਜੀ ਲੋਕ ਮੌਜ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

(ੲ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਵੇ ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵੇ।

(ਸ) ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਫੂੰ-ਫ਼ਾਂ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਲਾ ਹੋਵੇ।

(ਯ਼ਯ਼) ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਰੋਣਾ ਅਖੀਆਂ ਦਾ ਖੋਣਾ :

(ੳ) ਬੇਹੱਦ ਕੰਜੂਸ ਲਈ ਇਹ ਅਖਾਣ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਘਰ ਦੀ ਫੁੱਟ ਕਾਰਨ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ੲ) ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂ ਮਦਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਅੱਗੇ ਪੁਕਾਰ ਕਰਨੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ਸ) ਚਿੰਤਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ਯ਼ਯ਼ਯ਼) ਉਲਟਾ ਚੋਰ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਡਾਂਟੇ :

(ੳ) ਜਦੋਂ ਕਸੂਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇ।

(ਅ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਅਗੋਂ ਆਕੜੇ।

(ੲ) ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਚੰਗਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਸ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀਂ ਵਿਹਾਰ, ਰਹੁਰੀਤ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉੱਕਾਂ ਹੀ ਉਲਟੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਯ਼ੁ) ਤਾਏ ਦੀ ਧੀ ਚੱਲੀ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਰਹਾਂ ਇਕੱਲੀ :

(ੳ) ਜਦੋਂ ਅਸਲੀ ਦਾਵੇਦਾਰ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਪਰ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਬੰਦਾ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਧ ਵੱਧ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

(ਅ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦਾ, ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਰਤ ਦੇ ਹਨ।

(ੲ) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਸਬੀ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੰਦ ਨਾ ਹੋਣ, ਉਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(ਸ) ਜਦੋਂ ਝਗੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤ ਪਾਂਦਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ੂ() ਸੱਪ ਨੂੰ ਸੱਪ ਲੜੇ, ਵਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ :

ਇਹ ਅਖਾਣ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਭਾਗ ੲ (ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

ਖਖਖ. ੧.ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ੪੦ – ੫੦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉ

(ਖ਼) ਥਾਣੇਦਾਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਹੌਲਦਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਸ਼ਤ'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ?

(ਖ਼ਖ਼) 'ਗਸ਼ਤ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ :

"ਮਰਜੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਚਲਦੀ ਹੈ।"

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਮੈਂ-ਪਾਤਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ?

(ਖ਼ੂ) ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਧਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ?

(ੂ) ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ?

(ੂਖ਼) ਕਲਕੱਤਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ?

(ੂਖ਼ਖ਼) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਉਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ? ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ?

(ੂਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਗੁਲਾਮ ਮਹੁੰਮਦ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਲੇਖਕ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(ਖ਼X) ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਉਜੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ?

(X) ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ ?

੨. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ੧੦੦ – ੧੨੫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

(ਖ਼) 'ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਵੱਧ ਸੂਦ ਉੱਤੇ ਦਿਉਗੇ ਕਿ ਡਾਕਖਾਨੇ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋਗੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?' ੫

ਜਾਂ

ਕੋਊ ਨਾ ਨਿਬਹਿਓ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ?

(ਖ਼ਖ਼) ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮੌਤ' ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ੫

ਜਾਂ

'ਪੂਰਨ', ਕਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

ੜ. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ : *੧× ੧੫=੧੫*

(ਖ਼) 'ਗਸ਼ਤ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(ਖ਼ਖ਼) 'ਕਸਤੂਰੀ ਵਾਲਾ ਮਿਰਗ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਵਿਅੱਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ?

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਹੈ ?

(ਖ਼ੂ) ਕੀ ਅੱਜ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਹਨ ?

(ੂ) 'ਗਸ਼ਤ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ?

(ੂਖ਼) ਭੇਰੇ ਜਾਂਦੀ ਬਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ (ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ) ਦੀ ਲਾਗਲੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠਾ ਸੀ ?

(ੂਖ਼ਖ਼) ਲੇਖਕ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਗਿਆ ਸੀ ?

(ੂਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਲੇਖਕ (ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ) ਦੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਹਦੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ?

(ਖ਼X) ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ?

(X) ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ ?

(X ਖ਼) "ਇਸ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਲਗੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸੁੰਮਾਂ ਦੀ ਟਾਪ ਲੱਗੀ" ਕਿਸ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ?

(X ਖ਼ਖ਼) ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ 'ਅਹਿਦਨਾਮੇ' ਉੱਤੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?

(X ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਮਾਂ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਕੀ ਪਸਾਰਿਆ ਹੈ ?

(X ਖ਼ੂ) ਕਵੀ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 'ਛਾਂਵਾਂ ਪਰਛਾਂਵਾਂ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(Xੂ) ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਨਾ ਮਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ?

ਖਣ. ੧. ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤੰਗ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਨਾਲ, ਦੋ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਚਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ – ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ

ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਭੀੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੇ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ। ੫

ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੋ ਕਿ 'ਚੋਰੀ' ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ।

੨. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ***ਇੱਕ*** ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਗਪਗ ੨੦੦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ : ੧੦

"ਮਿਠਤੁ ਨੀਵੀ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤਤੁ"

(ਖ਼) ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ।

(ਖ਼ਖ਼) ਉਦਾਹਰਨ : ਗੁਰੂ ਜੀ ਇੱਕ ਐਸੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਫ਼ਲ ਤੇ ਫੁੱਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਮਿਠਤੁ ਸਥਾਈ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਹੈ।

(ਖ਼ੂ) ਨੀਵਾਂ ਹੋਣਾ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

(ੂ) ਸਿੱਟਾ

ਜਾਂ

'ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ'

ਨੁਕਤੇ :

(ਖ਼) ਕਾਰਨ

(ਖ਼ਖ਼) ਉਪਾਅ

(ਖ਼ਖ਼ਖ਼) ਸਮਸਿਆ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ

(ਖ਼ੂ) ਸਿੱਟਾ

40,800